Απάντηση του πρωθιερέα Ανδρέα Νόβικοφ στην απόφαση του συνοδικού δικαστηρίου του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας

Σε σχέση με την αντικανονική απόφαση του συνοδικού δικαστηρίου του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας να επιβάλλει ποινή της «ἀπὸ ἱεροσύνης καθαιρέσεώς» μου, του πρωθιερέα Ανδρέα Νόβικοβ καθώς και του ιερέα Γεωργίου Μαξίμοφ, έχω να δηλώσω το εξής.

Και οι δύο ενεργούμε συμφώνως προς τη συνοδική απόφαση της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας περί ιδρύσεως της Πατριαρχικής Εξαρχίας Αφρικής και την ευλογία των εκκλησιαστικών Αρχών της καθ'ημάς Εκκλησίας. Αυτή η απόφαση, όπως τούτο είχε κατ΄επανάληψιν επεξηγηθεί, έχει σοβαρούς θεολογικούς και ιεροκανονικούς λόγους. Θέλω να υπενθυμίσω ότι το 2019 ο Πατριάρχης Αλεξανδρίας Θεόδωρος εξ αρχής προέβη σε μνημόνευση του επικεφαλής του ουκρανικού σχίσματος, αναγνώρισε ως νόμιμη Εκκλησία της Ουκρανίας τη λεγόμενη «Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας», και στη συνέχεια εισήλθε σε ευχαριστιακή κοινωνία με τους σχισματικούς. Επομένως, η Εκκλησία της Αλεξανδρείας κατέληξε ένα ενιαίο σύνολο με το σχίσμα. Η Σύνοδος της κατά Αλεξάνδρειαν Εκκλησίας όχι μόνον δεν αποδοκίμασε την αθέμιτη ενέργεια του Πατριάρχη αυτής, αλλά στο Ανακοινωθέν της παρουσίασε την απόφασή του ως γεγονός της ζωής του Πατριαρχείου της. Παλαιότερα, όλες οι κατά τόπους Εκκλησίας, συμπεριλαμβανομένης εκείνης της Αλεξανδρείας, αποδοκίμασαν το ουκρανικό σχίσμα και ως μόνη κανονική Εκκλησία αναγνώρισαν την Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία με επικεφαλής σήμερα τον Μητροπολίτη Κιέβου και πάσης Ουκρανίας Ονούφριο.

Τούτο ευκρινώς δείχνει ότι είχε ήδη εκφρασθεί η Πανορθόδοξη απόφαση σχετικά με την καταδίκη της μη κανονικής ουκρανικής κινήσεως ως σχισματικής και την αναγνώριση ως μόνης κανονικής της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στη σύνθεση του Πατριαρχείου Μόσχας. Έχοντας καταντήσει ενιαίο εκκλησιαστικό σώμα με το ουκρανικό σχίσμα ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας ο ίδιος κατέστη μερίδα αυτού του σχίσματος, για τον οποίο ισχύει η πανορθόδοξη καταδίκη του, καθώς λέγει ο λόγος «τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι ὑπέπεσε».

Όμως υπό την καταδίκη αυτή δεν επιθύμησαν καθόλου να υποπέσουν οι πολυάριθμοι Αφρικανοί κληρικοί, οι οποίοι αναποφεύκτως θα εισέρχονταν σε κοινωνία με το σχίσμα, διότι κανείς ιερέας δεν υφίσταται αφ΄εαυτού, αλλά επίσης συναποτελεί το ενιαίο σώμα της Εκκλησίας με τον Πατριάρχη του, την Τοπική του Εκκλησία και τον οικείο επίσκοπό του. Αυτοί οι κληρικοί εκ μέρους τους και των ενοριτών τους απευθύνθηκαν στον Αγιώτατο Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών Κύριλλο αιτούμενοι διά της εντάξεως στους κόλπους της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, η οποία είχε απορρίψει το σχίσμα, να σωθούν από την ένωση με το σχίσμα, το οποίο δεν επιθυμούν απολύτως (κανείς δεν τους προσυμβουλεύθηκε επί του θέματος αυτού), αλλά τους έθεσαν απλώς προ τετελεσμένου γεγονότος.

Μάς λένε ότι ο μοναδικός λόγος να διακοπεί η σχέση με τις οικείες εκκλησιαστικές Αρχές είναι όταν ο Πατριάρχης ή επίσκοπος δημοσίως κηρύττει μια καταδικασμένη συνοδικά αίρεση, σύμφωνα με τους ιερούς κανόνες 13 – 15 της Πρωτοδευτέρας Συνόδου. Παραλλήλως με συστολή αποσιωπούν τον 6ο κανόνα της Β΄ Οικουμενικής Συνόδου, της οποίας οι πατέρες εξίσωσαν το

σχίσμα με την αίρεση: «Αἱρετικοὺς δὲ λέγομεν, τούς τε πάλαι τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρυχθέντας... πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τοὺς τὴν πίστιν μὲν τὴν ὑγιῆ προσποιουμένους ὁμολογεῖν, ἀποσχίσαντας δέ, καὶ ἀντισυνάγοντας τοῖς κανονικοῖς ἡμῶν ἐπισκόποις». Εδώ δηλαδή περιγράφεται η κλασική κατάσταση του ουκρανικού σχίσματος, με το οποίο συνενώθηκε το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας. Πολύ περισσότερο, οι πατέρες της Πρωτοδευτέρας Συνόδου περιγράφουν την κατάσταση όταν ο Πατριάρχης ή μητροπολίτης απλώς κηρύττουν την αίρεση (συμπεριλαμβανομένου και του σχίσματος) και όχι όταν προσχωρούν πλέον στην καταδικασμένη αίρεση ή το καταδικασμένο σχίσμα. Στην τελευταία περίπτωση οιοσδήποτε ιεράρχης και όσοι τον ακολουθούν ipse facto καθίστανται αιρετικοί και σχισματικοί. Τούτο δεν είναι ένα απλό κήρυγμα και λόγια, αλλά είναι μια ενέργεια που συνεπάγεται άμεσα ιεροκανονικές συνέπειες.

Παρεμπιπτόντως, ακριβώς γι΄αυτό τον λόγο τον 15^{ο} αι. μ.Χ. οι Ορθόδοξοι κληρικοί και λαϊκοί δεν χρειάσθηκαν να αναμένουν την Πανορθόδοξη Σύνοδο, προκειμένου να αποτειχισθούν από τους προσχωρήσαντες στην ουνία με τους Ρωμαιοκαθολικούς Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως και τους μητροπολίτες. Και καθόλου έσφαλαν κατά των ιερών κανόνων, αλλά τουναντίον, δίδουν παράδειγμα της αφοσιώσεώς τους στην Αγία Ορθοδοξία.

Το ζήτημα της κοινωνίας με το σχίσμα δεν είναι ζήτημα γεωπολιτικής (αν και το σχίσμα δημιουργήθηκε από την εχθρική έναντι της Ορθοδοξίας γεωπολιτική), ούτε είναι ζήτημα οιωνδήποτε αμφισβητήσεων κτημάτων ή εδαφών (αν και το πρόβλημα των εκκλησιαστικών εδαφών έχει και αυτό ιδιαίτερη ιεροκανονική σημασία), ούτε τέλος ζήτημα της εθνικής ταυτότητας. Είναι ζήτημα της εμμονής στην αληθινή Εκκλησία του Χριστού ή της αποσχίσεως, είναι ζήτημα της σωτηρίας και δεν μπορεί να υπάρχει τίποτε πιο σπουδαίο από αυτό. Και εδώ, στην Ορθόδοξη διδασκαλία δεν υφίστανται δύο απόψεις, τούτο είναι πλέον ο τομέας της δογματικής.

Ο ιερομάρτυς Ιγνάτιος ο Θεοφόρος: «Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου· εἴ τις σχίζοντι ἀκολουθεῖ, βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομεῖ» (Επιστολή προς Φιλαδελφείς).

Ο ιερομάρτυς Ειρηναίος Επίσκοπος Λουγδούνου γράφει: «Εάν οι άνθρωποι δεν διαφυλάττουν την ένωση και την πλέον στενή κοινωνία με την Εκκλησία, ακόμη κι εάν παραδόσουν τον εαυτό τους στον θάνατο για το όνομα του Χριστού, η αμαρτία τους δεν αποπλύνεται και με το ίδιο το αίμα τους, διότι η ανεξάλειπτη και βαριά ενοχή διαιρέσεως δεν καθαρίζεται ούτε με τις ταλαιπωρίες. Ο εκτός Εκκλησίας ευρισκόμενος αδυνατεί να είναι μάρτυς και ο εγκαταλείπων την Εκκλησία, η οποία μέλλει να βασιλεύσει, αδυνατεί να αξιωθεί της βασιλείας» (Κατά αιρέσεων βιβλία πέντε).

Ο ιερός Αυγουστίνος ο Ιππώνος: «Πιστεύουμε στην Αγία Καθολική Εκκλησία. Οι αιρετικοί όμως και σχισματικοί και αυτοί αποκαλούν τις κοινότητές τους εκκλησίες. Αλλά, έχοντας ψευδείς σκέψεις για τον Θεό, οι αιρετικοί διαστρέφουν την ίδια την πίστη, ενώ οι σχισματικοί με τις παράνομες διαιρέσεις αποστατούν από την αδελφική αγάπη, αν και πιστεύουν τα ίδια με εμάς. Γι΄αυτό τον λόγο ούτε οι αιρετικοί δεν ανήκουν στην οικουμενική Εκκλησία, η οποία αγαπά τον Θεό, αλλά ούτε και οι σχισματικοί ανήκουν σε αυτή» (Περί Συμβόλου της Πίστεως).

Ο ιερός Χρυσόστομος: «τοῦ εἰς αἵρεσιν ἐμπεσεῖν τὸ τὴν Ἐκκλησίαν σχίσαι οὐκ ἔλαττόν ἐστι κακόν... Οὐδὲ μαρτυρίου αἷμα ταύτην δύνασθαι ἐξαλείφειν τὴν ἁμαρτίαν ἔφησεν» (Υπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολή, Ὁμιλία ΙΑ΄).

Οι απλοί Αφρικανοί ιερείς και λαϊκοί πολύ καλύτερα αφομοίωσαν τους εκκλησιαστικούς κανόνες και τη διδασκαλία των αρχαίων Πατέρων της Εκκλησίας από την εξ Ελλήνων ηγεσία τους. Η υποβολή αιτήματος από τους Αφρικανούς ομολογητές της Ορθοδοξίας ήταν η μοναδική από εκκλησιαστικής απόψεως και ενδεχόμενη διέξοδος από την κατάσταση στην οποία περιήλθαν εξ υπαιτιότητας του Πατριάρχη τους. Και δεν είχαν άλλη επιλογή οι εκκλησιαστικές Αρχές της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας από την ένταξη στους κόλπους της των κληρικών αυτών με το ποίμνιό τους. Ήταν το εκκλησιαστικό και ηθικό καθήκον των Αρχών αυτών, η επίδειξη της χριστιανικής φροντίδας για τη σωτηρία των πλησίον και ομοδόξων. Ενώ η αποποίηση του αιτήματός τους θα ήταν τουναντίον πολιτική απόφαση υποκινούμενη από τη διαφύλαξη των «αγαστών σχέσεων», την αποφυγή των «επιπλέον προβλημάτων», τη «διατήρηση ισορροπιών», οτιδήποτε άλλο, όχι όμως από τη φροντίδα για την εν Χριστώ σωτηρία.

Αυτή ακριβώς είναι η ταπεινή μας αποστολή με τον πατέρα Γεώργιο, την οποία δεν εκτελούμε απομωνομένα. Η παράδοση των ιερών Αντιμηνσίων και του Αγίου Μύρου, το συλλείτουργο με τους Αφρικανούς κληρικούς, οι οποίοι διατήρησαν την πιστότητα στην Ορθοδοξία, προσευχές με το ποίμνιο, η πνευματική κοινωνία και συναναστροφή με αυτούς, η διοργάνωση της ανθρωπιστικής βοήθειας, όλα αυτά είναι μια μη αναστρέψιμη και μη αναιρέσιμη κίνηση της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, η οποία εκπροσωπεί τη συντριπτική πλειονότητα των Ορθοδόξων χριστιανών του πλανήτη. Να τα έχετε κατά νου: οι ιερείς και οι λαϊκοί της Αφρικής, στην κοινωνία με τους οποίους εισήλθε η Ρωσική Εκκλησίας, δεν αποχώρησαν πουθενά. Έμειναν όπου και ήταν, δηλαδή στη Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία. Οι πρώην εκκλησιαστικές Αρχές τους αποστάτησαν από την Εκκλησία και βρέθηκαν σε μια νέα «εκκλησία» του ουκρανικού σχίσματος. Όπως είπε και ο Θείος Λυτρωτής: «ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης» (Ματθ. 18,17).

Η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία δεν εισπήδησε σε κανενός το κανονικό έδαφος, διότι οι σχισματικοί δεν διαθέτουν το κανονικό έδαφος. Ακριβώς κατ΄αυτόν τον τρόπο πριν ακόμη της αποφάσεως της Γ΄ Οικουμενικής Συνόδου για την καταδίκη της αιρέσεως του νεστοριανισμού και της εκθρονίσεως του αιρεσιάρχη της, οι Άγιοι Κελεστίνος Ρώμης και Κύριλλος Αλεξανδρείας (Αλεξανδρείας!) τον 5^{ο} αι. δέχθηκαν σε κοινωνία τους κληρικούς της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, οι οποίοι έπαυσαν τη μνημόνευση του οικείου αυτών Πατριάρχη Νεστορίου.

Και τελευταίο. Επίτηδες απεύφευγα να αναφέρομαι στην άσχημη ενίοτε στάση του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας έναντι των Αφρικανών κληρικών και πιστών, κάτι για το οποίο διαθέτουμε πολλαπλές μαρτυρίες από πρώτο χέρι. Να δώσω μια ταπεινή συμβουλή στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας: δεν είναι ο καλύτερος τρόπος να κατακτηθούν οι καρδιές ανθρώπων στην Αφρικανική Ήπειρο με τους λευκούς αφεντάδες να εξαπολύουν πραγματικούς διωγμούς σε βάρος των διαφωνούντων ντόπιων

ιερέων και πληθυσμού, ούτε να τους εκδικούνται.

πρωθιερέας Ανδρέας Νόβικοφ

Μέλος της Βιβλικής Θεολογικής Επιτροπής

και Διασυνοδικής Επιτροπής της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας

Μια πηγή: https://mospat.ru/gr/news/94290/